

Multinationale Horeca in

De horecabranche biedt in Nederland werk aan bijna 240.000 mensen. Tussen 1986 en 1992 groeide het aantal werkzame personen in deze branche met 45 procent terwijl de omzet met 49 procent toenam. Het aantal ondernemingen groeide met slechts 11 procent, hetgeen wijst op schaalvergroting binnen deze sector. De branche groeit niet alleen zij wordt ook steeds internationaler.

WIM DE WAARD*

Wie in Nederland buiten de deur eet of in een hotel slaapt komt in toenemende mate terecht bij een bedrijf dat ook in andere landen actief is. In de branche van restaurants en hotels is internationalisering een trend. Naast de meer bekende ketens als McDonald's, Burger King en Holiday Inn zijn er tal van andere ketens actief op de Nederlandse markt. Groei is een belangrijk kenmerk van dergelijke formules. Al deze concerns hebben ambitieuze uitbreidingsplannen.

Tegelijkertijd met de voortschrijdende internationalisering van horecavoorzieningen is ook binnen de restaurant- en café-sector een trend waar te nemen die zich laat omschrijven als *high concept horeca* ofwel themacafé. Had je vroeger alleen een café-biljart waar je kon biljarten, tegenwoordig kun naar Internet cafés, dart-cafés, Ierse pubs, Planet Hollywood (eten en drinken tegen een decor van heuse Hollywood-attributen) en andere themacafés.

MULTINATIONAAL

In Nederland zijn in de horeca-sector in totaal 57 multinationale ketens actief. Multinationale horeca kan worden gedefinieerd als een

groep van drie of meer Nederlandse horecabedrijven met vestigingen in Nederland en daar-

buiten, of als buitenlandse horecabedrijven met vestigingen in Nederland.

Tabel 1: Multinationale hotelketens welke actief zijn in Nederland

1. = totaal aantal vestigingen wereldwijd
2. = totaal aantal landen waarin de keten vestigingen heeft
3. = totaal aantal vestigingen in Nederland

herkomst:	naam:	1	2	3
Frankrijk	Formule I (ACCOR)	425	11	4
	Nhere BV (IBIS) (ACCOR)	410	17	8
	Mercurie (ACCOR)	352		13
	Novotel(ACCOR)	300	53	7
	Sofitel (ACCOR)	105	41	2
	Campanile Benelux Westin Demeure Hotels	360 7	7 4	12 1
Verenigde Staten	Park Plaza	83	19	3
	Marriott	1000	27	1
	ITT Sheraton	450		1
	Holiday Inn(*)	2100	60	9
	Hilton International	163	50	3
	Days Inn Hotels	1593	8	2
	Best Western Hotels	3400	52	25
Nederland	Bastion Hotels Nederland BV	29	2	28
	AC Restaurant & Hotels BV (**)	10	2	6
	Golden Tulip International BV	307	60	62
	Van der Valk	54	5	40
Groot Britannië	Forte Hotels Division	101	40	1
	Bilderberg Groep	150	7	22
	Principal Hotels	22	4	1
	Hotel Management International	22	3	5
Ierland	Ryan Hotel Group	8	4	1
Italië	Jolly Hotels Holland NV	39	5	1
	Fenice Hotels	5	2	1
Japan	Okura Chain Hotels	21	5	1
	Intercontinental Hotels	170	61	3
Hong Kong	Ramada/Renaissance	800	11	1
België	City Hotels	10	3	1
Duitsland	Dorint Nederland Hotels	50	5	2
	Steigenberger Hotels	60	6	1
Zwitserland	Swissôtel	16	10	1
	Mövenpick Hotels Intl	37	10	2
Zweden	SAS International Hotels	52	17	1

(*) Holiday Inn kent verschillende hoteltypen: Holiday Inn Hotels, Holiday Inn Crowne Plaza, Holiday Inn Select Hotel, Holiday Inn Garden Court, Holiday Inn Crowne Plaza Resort hotels, Holiday Inn SunSpree Resort hotels, Holiday Inn Express hotels en Holiday Inn Hotels & Suites
(**) Alleen hotels.

Bron: Multinationale horecaketens in Nederland 1996, Bedrijfschap Horeca

Nederland

Van deze 57 bedrijven zijn er 17 restaurantketens, 33 in de hotelbranche, 4 recreatieparken en 3 in de cateringsbranche actief. De betekenis voor de werkgelegenheid van de multinationale horecavestingen is niet onbelangrijk. Met zo'n 40.000 mensen is ongeveer 20 procent van alle personen werkzaam in de horeca werkzaam bij een multinationale horeca onderneming. Hiervan zijn er circa 10.000 in de hotelsector en circa 14.000 in de restaurantsector. De overige 16.000 mensen zijn werkzaam in de sfeer van multinationale catering- en recreatieparkondernemingen.

HOTELS

Omdat de zakelijke markt vanaf de jaren zestig in het algemeen steeds internationaler ging opereren nam, als gevolg daarvan, de vraag naar hotelaccommodatie die tegemoet kwam aan de eisen en wensen van de zakenreiziger sterk toe. Hierop is ingespeeld door internationaal opererende hotelketens. Deze bieden een totaal van standaardvoorzieningen voor de zakenreiziger. Dit produkt kenmerkt zich door een drietal belangrijke kenmerken. Als eerste refereert het totaal van vaste service-onderdelen binnen de muren van het hotel aan een bepaalde *life style* en sfeer voor de klant. Deze varieert van de maat van het ei bij het ontbijt, de kwaliteit van de kamer, de conferentieruimten en restaurants tot de ontspanningsmogelijkhe-

den. Als tweede kenmerk kan worden genoemd een geheel van service-onderdelen buiten de sfeer van het hotel zoals *shuttle transport* tussen hotel en vliegveld, wereldomspannende reserveringssysteem voor andere hotels of mogelijkheden in de sfeer van theaters en sportevenementen. Het derde produktkenmerk is een merkimago dat de klant de garantie geeft dat, ongeacht de lokatie, de kwaliteit is wat hij ervan verwacht. Deze drie onderdelen vinden we stevast ook

terug in de marketing en reclamecampagnes van internationaal opererende hotelketens. Naast de zakelijke markt is het toeristische verkeer de laatste decennia een belangrijke ge-

Nederland de komende jaren met 20 uit te breiden.

Langs de Nederlandse snelwegen zijn de AC-hotels (6) en de hotels (40) met de toekan van

Tabel 2: Enkele bekende hotels in Amsterdam

Naam:	Onderdeel van:
Pulitzer Hotel	ITT Sharaton (VS)
Le Meridien Apollo	Forté Hotels Division (GB)
Amstel Hotel	Intercontinental Hotels & Forum Hotels (Jap)
Hotel American	Intercontinental Hotels & Forum Hotels (Jap)
Jolly Hotel Carlton	Jolly Hotels Holland NV (It)
Victoria Hotel	Park Plaza International Hotels & Resorts (VS)
Parkhotel	Principal Hotels (GB)
Memphis Hotel	Ryan Hotel group (Ir)

Bron: Multinationale horecaketens in Nederland 1996, Bedrijfschap Horeca

bruiker geworden van hotelcapaciteit. Van de internationaal opererende hotelketens die ook in Nederland actief zijn is Best Western Hotels wereldwijd met 3400 vestigingen de grootste gevolgd door Holiday Inn met 2100 vestigingen wereldwijd. Tabel 1 geeft een overzicht van in Nederland actieve hotelketens. Opvallend in dit overzicht is de sterk aanwezige positie van Amerikaanse en Franse ketens. Een aantal multinationale hotelketens zijn geheel of gedeeltelijk in handen van luchtvaartmaatschappijen. Zo zijn Swissôtel en SAS-hotels geheel in handen van respectievelijk Swissair en Scandinavian Airline Systems (SAS). De KLM heeft een aandeel van 17 procent in Golden Tulip.

KETENS

Van de 33 in Nederland actieve multinationale hotelketens is Golden Tulip International BV met 34 Golden Tulip vestigingen en 19 Tulip Inns de grootste. Wereldwijd telt dit concern 257 hotels in 60 landen. De Tulip Inns zijn middenklasse hotels in stadscentra van steden met tenminste 100.000 inwoners, aan de rand van grote steden en langs snelwegen. De meeste hebben geen minibar, roomservice en vaak ook geen restaurant. De keten heeft expansieplannen en hoopt met name het aantal Tulip Inns in

het Van der Valk-concern reeds lang een vertrouwd verschijnsel. De laatste jaren zijn daar een aantal ketens bijgekomen: Bastion, stevast voorzien van een soort totempaal met daarop

de naam, Campanile, en Formule I hotel. Met name Formule I wil zich de komende jaren sterk uitbreiden in het *low budget* segment. Het aantal van vier hotels zal voor 2000 zijn uitgebreid met 20 nieuwe vestigingen. Ze zal dan in alle grote en middelgrote steden in Nederland te vinden zijn.

Het concept van het *low budget* hotel zonder toeters en bellen waar het alleen draait om een standaard-kamer met standaard-comfort is een formule waarop veel van deze nieuwkomers voortborduren. Ook de Tulip Inn formule van Golden Tulip speelt hier op in. Hierdoor zijn de personeelskosten laag en kan ook een concurrerend tarief worden gevraagd. Hier en daar zijn plannen om ook het in- en uitchecken zonder tussenkomst van personeel te laten geschieden. Alle toegevoegde service wordt verschaft door automaten. Best Western Hotels is

met circa 3400 vestigingen de grootste hotelketen ter wereld. In Nederland heeft dit concern 25 hotels. Best Western is een coöperatieve vereniging waarbij de hoteliers de eigenaren zijn van de keten. In ons land voorziet het bedrijf in een groei tot circa 40 vestigingen. Naast de direct herkenbare ketens maken ook een groot deel van de meer bekendere hotels als bijvoorbeeld het Amstelhotel in Amsterdam deel uit van een multinationale hotelketen (zie tabel 2).

RESTAURANTS

De Nederlands eetcultuur werd in 1996 verblijd met de namen Applebee's, New York Pizza, Planet Hollywood, Quick, Schlotzsky's, Settler's en T.G.I. Friday's. De afkorting van deze laatste staat voor Thanks God Its Friday, en is de naam van een in de Verenigde Staten al dertig jaar bestaande restaurantketen. Als u geen van deze namen kent is de kans groot dat u ze de komende jaren wel leert kennen want de meeste ervan hebben ambitieuze vestigingsplannen in ons land. Onbetwiste marktleider

wereldwijd en in Nederland is McDonald's met 18.700 vestigingen waarvan 136 vestigingen in ons land. Hiervan zijn er zo'n 70 voorzien van een McDrive en dus gesitueerd op een vestigingspunt dat gemakkelijk met de auto bereik-

niet worden gerealiseerd in het bestaande concept van te openen restaurants in de binnensteden of door McDrives langs de snelwegen maar door nieuwe verkoopconcepten als McCafes en McDonaldsExpress al dan niet gekoppeld aan warenhuizen (bijvoorbeeld C&A), bioscopen en benzinestations. Onlangs werd bekend dat een proef wordt gestart met een vijftal verkooppunten bij Shell -benzinestations. McDonald's heeft in wezen meer het karakter van een vastgoedconcern met een bijbehorende zeer zorgvuldig beproefde fastfoodformule. De meeste vestigingen worden gerund door franchisenemers. Slechts een beperkt aantal vestigingen wordt door McDonald's zelf geëxploiteerd. De franchisenemer huurt het vastgoed dat veelal in handen is van McDonald's en men betaald voor de formule en marketing. Alle ingrediënten van het menupakket wordt geproduceerd door derden die volgens strenge productspecificaties en voortdurende kwaliteitscontroles mogen leveren aan McDonald's. Nergens zijn dan ook McDonald's fabrieken te vinden. Het personeel van de vestigingen wordt lokaal geworven. Veel arbeidsplaatsen worden in deeltijd vervuld.

GEVOLGEN

Het gevolg van de groei van deze restaurant- en hotelketens is dat veel binnensteden van grote en middelgrote steden een uniformer aanbod te zien gaan geven. Daarmee is het dringen geworden in de stadscentra, want een zelfde tendens is gaande in de winkelbranche. Overall een ETOS, een Blokker, een DiDi en een

Locaties

"Steeds meer mensen bezoeken onze restaurants en daarom is het maar goed dat we op zoveel plekken in het land zitten."

en bij de toegangswegen van de steden steeds meer lijken op het beeld in de Verenigde Staten. Langs de snelwegen vindt een opeenhoping van het aanbod aan tankstations, restaurantketens en hotelaccomodaties plaats. Tevens is de ontwikkeling van de strip waar te nemen: veel vestigingen van hotels, restaurantketens en extensieve detailhandel langs inval- en uitvalswegen. In Nederland vindt tot nu toe de clustering hoofdzakelijk plaats op het gebied van de grootschalige detailhandel zoals bijvoorbeeld meubels (meubelboulevards/pleinen) of doe-het-zelfmarkten.

Het einde van deze ontwikkelingen is nog niet in zicht. Wie bijvoorbeeld tien jaar geleden over de A4 van Amsterdam naar Vlaarding reed moest het onderweg nog zonder hamburger doen. Nu passeert de automobilist bij Hoofddorp, Delft, Schiedam en Vlaarding een hoge mast met het logo van McDonald's. Ook hoeft men de rit niet meer in een dag te maken maar kan men overnachten in Amsterdam/Schiphol (Mercure), Hoofddorp (Holyday Inn Crowne Plaza, Golden Tulip en Bastion), Nieuw Vennep (Van der Valk), Leiderdorp (IBIS, AC), Delft, Schiedam (Novotel), Vlaarding (IBIS, Campanile). Naar verwachting zal de trend tot internationalisering zich binnen de horecabranche zich de komende jaren voortzetten.

Tabel 3: Overzicht Multinationale restaurants in Nederland

1. = aantal vestigingen in Nederland
2. = aantal vestigingen buiten Nederland

Naam:	1.	2.	type:
AC Restaurants	18	36	restaurant
Applebee's	1	onb.	casualdiningrestaurant
Burger King	11	8000	fastfood-restaurant
Delifrance	49	onb.	restaurant/bakkerij
Gaucho's	20	13	restaurant
Alfonso's	12	*	restaurant
Calzone	2	*	restaurant
Grand Cafe Riche	1	*	restaurant
Häagen-Dazs	2	500	ijsalon
Kelly's	0	3000	ijsalon/fastfood-restaurant
Kentucky Fried Chicken	4	9000	fastfood-restaurant
Maredo	1	29	restaurant
McDonald's	136	18.700	snel service restaurant
New York Pizza	16	1	fastfood-restaurant/pizza-slicewinkel
Pizza Hut	14	12.000	fastfood-restaurant
Planet Hollywood	1	28	restaurant
Quick	3	327	fastfood-restaurant
Settler's International	3	1	casual dining restaurant
Schlotzsky's	1	610	quickfoodketen (sandwiches, gourmet pizza's soepen en verse salades)
TGI Friday's	1	360	casual dining restaurant

* Gaucho's, Alfonso's, Calzone en Grand Cafe Riche behoren tot de GIOMA Group BV. Het totaal van 13 buiten Nederland geldt voor het totaal van deze vier restaurantformules.

Bron: Multinationale horecaketens in Nederland 1996, Bedrijfschap Horeca.

baar is. De doelstelling van dit bedrijf is om rond 2000 zo'n 200 verkooppunten in Nederland te hebben. De grootste groei zal hierbij

FreeRecord Shop, aangevuld met een Gauchos, een McDonald's of een Delifrance. Daarnaast gaat het beeld langs de snelwegen

*Redactie AGORA